

1. Obiekt

BRAMA WOLIŃSKA

w zespole średniowiecznych fortyfikacji miasta i osiedla
katedralnego

2. Czas powstania

poł.XIV w.,
1691 r.

3. Miejscowość

KAMIEŃ
POMORSKI

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

1

2

3

1. Brama Wolińska od strony zalewu(płn).
2. Brama Wolińska w ujęciu od str.traktu wolińskiego(płd-zach).
3. Brama Wolińska od str.miejskiej(wsch.).

4. Adres

ul.Słowackiego 1

nr hipoteczny .....

5. Przynależność administracyjna

szczecińskie
województwo .....

Kamień Pomorski
gmina .....

70% KAMIEŃSKI

5. Poprzednie nazwy miejscowości

Cammin(przed 1945)

7. Przynależność administracyjna

1 VI 1975

szczecińskie
województwo .....

Kamień Pom.
powiat .....

8. Właściciel i jego adres

UMiG
Stary Rynek 1
72-400 Kamień Pom

9. Użytkownik i jego adres

PTTK Zarząd Oddz
ul.Słowackiego 1
72-400 Kamień Pom

10. Rejestr zabytków:

Nr .....

data .....

330

12.08.1958

Historia zespołu średniowiecznych fortyfikacji w kontekście historii miasta zob.-karta zespołu.

Brama Wolińska wzniesiona została ok.poł.XIV w. z inicjatywy biskupa kamieńskiego Fryderyka von Eickstedta (1330-1343). Brama zw."Bautor" od cechu rolników Bauleute (Ackerburger), którym powierzono obronę tego odcinka murów miejskich i pieczę nad bramą.

Bramę określano również: "Swinetor" (od rzeki Świny -ponieważ przez bramę wbiegał trakt prowadzący z tamtej strony.

Średniowieczny budynek bramny był 2-kondygnacyjny, składał się z przejazdu bramnego w przyziemiu i kondygnacji strażniczej. Brama posiadała ozdobne gotyckie szczyty od strony miejskiej i zamiejskiej. Od czerwca do września 1691 r. mistrz murarski Johan Wilcke przeprowadził gruntowny remont i przebudowę bramy.

Nadbudował II-kondygnację nad przejazdem, niszcząc przy tym maswerkowe szczyty od zach. i wsch. Brama otrzymała nowy dach dwuspadowy z naczółkiem od płu. Baszta dostała nowe zwieńczenie. Następne prace przeprowadzono w 1.1854-55, kiedy to przystawiono schody od str. wsch., odnowiono przypory. W 1.1893-94 nakryto basztę nowym zwieńczeniem, wybito okna w pomieszczeniach na piętrze nad bramą, przebudowano częściowo wnętrze otwierając przejście między basztą a po-

mieszczeniami nad bramą, położono nowy strop nad przejazdem. Gotyck. Po wojnie bramę nazywano

Brama Wolińska usytuowana jest w pld-zach. części Starego Miasta w kamieniu Pom. w wlotu traktu wolińskiego. Historycznym elementem jest wrzecionowaty układ komunikacji przez stare miasto, gdzie dwie główne równoleżnikowe ulice przechodzące przez całe miasto, schodziły się przed Bramą Wolińską od zach. i nieistniejącą obecnie Bramą Katedralną od wsch.

W trakcie odbudowy miasta po zniszczeniach wojennych fakt ten nie został uwzględniony, przy Bramie Wolińskiej jezdnię przesunięto na pld poza bramę. (zob. orientację stan z r.1960, przed przesunięciem drogi).

Od str. płu-zach. obiekt okala skarpa schodząca dość stromym zboczem ku zalewowi. Zachowały się tam partie muru obronnego, w którym funkcjonowała i brama. Od str. pld-wsch. splantowane wał i fosy: wewnętrzna i zewnętrzna-integralne elementy systemu obronnego miasta. Od str. płu-wsch. do bramy przylega budynek z 2 poł. XVIII w.

Zespół Bramy Wolińskiej składa się z właściwego budynku bramnego oraz baszty przylegającej doń od str. pld.

Baszta dwustopniowa: część dolna-graniasta wzniesiona z cegły w wątku wendyjskim, przechodzącym w połowie wysokości w wątek gotycki, partia górna-cylindryczna-cegły wiązane w wątku gotyckim. Wymiary cegieł w partii graniastej-266-285x140-146x80-90 mm, w partii cylindrycznej-255-275x132-135x80-90, w partii z przejazdem-270-275x125-130x88-93.

Blendy w budynku bramnym tynkowane. Stropy: w budynku bramnym-I-kondygnacja-ceglana II-drewniana, baszta-drewniane. Przejście z partii graniastej w cylindryczną za pomocą tromp.

Wieżba dachowa: bud. bramny-drewniana, jętkowa. Dach trójspadowy, dachówka karpiówka w koronkę. Baszta posiada zwieńczenie murowane, o formie ostrosłupa, tynkowane, smolowane, kryjące we wnętrzu wysoką ceglana kopułkę.

Przejście do baszty usytuowane od str. wsch., schody ceglane prowadzą na poziom spoczynika zewnętrznego, skąd następnie prowadzą do wnętrza na poziom piętra baszty budynku bramnego. Komunikację międzykondygnacyjną organizują schody drewniane, drabiniaste, oporęczowane.

Brama na rzucie prostokąta, od frontu w 2-ch bocznych występach muru-prowadnice brony. Od str. zalewu trzy szkarpy. Baszta na rzucie kwadratu, wyżej węższa, cylindryczna.

Liczne otwory strzelnicze umieszczone we wnękach, w partii graniastej nieregularnie w partii cylindrycznej-rozmieszczone regularnie. Pierwotny otwór wejściowy umieszczony na poziomie II-kondygnacji od str. miejskiej.

Brama graniasta, posiada partię z ostrołukowym przejazdem i 2-kondygnację mieszkalną. Baszta w dolnej cz. graniasta, przechodzi wyżej w partię cylindryczną, poszczególne partie wieńczą tarasy obserwacyjne zwieńczone krenelażem.

Elewację wsch. bramy organizują trzy wydłużone blendy, zamknięte łukiem odcinkowym, podzielone laską na połowy. W dolnych ich częściach ^{ach} prostokątne wtórne okna. Poniżej nad przejazdem, pozioma, wąska płycina, tynkowana. Od zach. trzy tynkowane, ostrołukowe,

wąskie blendy. W środkowej zachowany fragment dawnego szczytu maswerkowego.

Baszta od str. zach., w centrum posiada prostokątną blendę, od str. pld dekoracyjny wspornik arkadowy. Partie krenelażu poprzedzają dekoracyjne odsadzki z motywem centralnym.

Wyposażenia brak. Instalacje: elektryczna, wodna, gazowa.

rajac przejście między basztą a po-mieszczeniami nad bramą, położono nowy strop nad przejazdem. Gotyk. Po wojnie bramę nazywano Piastowska.

14. Kubatura

brama-755,7 m³
baszta-1969 m³

15. Powierzchnia użytkowa

brama-147 m²

16. Przeznaczenie pierwotne

obronne

17. Użytkowanie obecne
brama-schronisko
turyst.i kawiarnia, baszta-punkt
widokowy

18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja

W latach 1962-64 P.P.PKZ O/Szczecin przeprowadzili odbudowę obiektu i adaptację bramy na schronisko turystyczne.

Pełna dokumentacja poz.1-14 Archiwum
PSOZ O/Szczecin

19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)

-pęknięcie muru widoczne wewnątrz baszty na poziomie wejścia do bramy-wymaga ekspertyzy technicznej,

-stożkowe zwieńczenie baszty-spękania, zacieki-wymaga naprawy,

-ceramiczny dach bramy wymaga przełożenia,

-drobnych napraw wymagają drzwi wewnętrzne i okiennice w baszcie.

20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

22. Bibliografia

Zob. w karcie zespołu.

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsca przechowywania, sygnatury)

Zob. w karcie zespołu.

24. Uwagi różne

nr in. 95 b

nr Reg. 42.257 - 42.289

25. Opracował

mgr Mirosław Opęchowski, XI 1993

tekst

.....
imię, nazwisko, data, podpis

mgr M. Opęchowski, XI 1993

plany, rysunki

.....
imię, nazwisko, data, podpis

mgr M. Opęchowski, XI 1993

zdjęcia fotogr.

.....
imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowania negatywów

Archiwum PSOZ O/Szczec

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

-załącznik nr 1

1. Miejscowość Kamień Pomorski	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) Brama Wolińska w zespole średn fortyfikacji m. i os.katedr.	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) 3 szt.fotografii,rzut przyziemia,sytuacja,orientacja
--------------------------------------	--	--

1.Elewacja zachodnia budynku bramnego Bramy Wolińskiej.

2.Baszta przy Bramie Wolińskiej w ujęciu od strony pld-zach.

3.Budynek nr 1 przy ul.Słowackiego,pochodzący z 2 poł.XVIII w.-przystawiony do budynku bramnego Bramy Wolińskiej.Ujęcie od str.mias-
ta.

Wkładkę założył: mgr M.Opęchowski,XI 1993 r.

(imię, nazwisko, data)

PSOZ/OW Szczecin

Miejsce przechowywania negatywów:

jed. W.A. Olsztyn z. 135/S
OZGraf. Z.P. Ostróda z. 676 n. 40 000

Wzór ODZ 1978 r.

